

Μαρτίνου Σωτηρία, Επόπτρια Ποιότητας ΔΙ.Π.Ε Ηρακλείου

«Γνωρίζω την Ιστορία του Τόπου μου: Τα Ενετικά μνημεία του Ηρακλείου»

Η ιστορία, ως διδακτικό αντικείμενο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης. Δεν μπορεί όμως να λείπει από τα σχολεία και η τοπική ιστορία καθώς βοηθάει τα παιδιά από μικρή ηλικία να γνωρίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό τους. Το σχέδιο δράσης διάρκειας 10 διδακτικών ωρών αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την Ιστορία του Τόπου τους και συγκεκριμένα τα Ενετικά μνημεία του Ηρακλείου. Το Ηράκλειο επισκέπτονται πολύ συχνά, οι μαθητές και οι μαθήτριες από όλα τα μέρη της Περιφερειακής Ενότητας, με τους γονείς τους, για να ψωνίσουν, να παρακολουθήσουν μαθήματα και εκδηλώσεις, να ταξιδέψουν, να ψυχαγωγηθούν και συναντούν τα ενετικά μνημεία κόσμημα πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης του Ηρακλείου. Με τη δράση αυτή, θα γνωρίσουν, θα μελετήσουν, θα αναδείξουν και θα εκτιμήσουν τα Ενετικά μνημεία του Ηρακλείου, με την ιδιαίτερη πολιτισμική και ιστορική αξία.

Επίπεδο

Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού

Θεματικό Πεδίο

Η δράση αυτή εντάσσεται κυρίως στο θεματικό πεδίο **"Πολιτισμός, Παράδοση και Τοπική Ιστορία"**. Συνδέεται με:

το «Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας στις Γ', Δ' Ε' και Στ' τάξεις του Δημοτικού Σχολείου» (Β' 1963) 49630/Δ1/2021 Υ.Α.

το «Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Ιστορίας στις Γ', Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεις Δημοτικού Σχολείου» (Β' 507) 10545/Δ1/2023 Υ.Α.

το «Πρόγραμμα Σπουδών "Δράσεις Ενεργού Πολίτη" του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου» (Β' 6048) 130372/ΓΔ4/01-11-2024 Υ.Α.

τα Εργαστήρια Δεξιοτήτων και την 3^η Θεματική Ενότητα: Φροντίζω το Περιβάλλον, Παγκόσμια και τοπική Πολιτιστική κληρονομιά.

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης:

- 4. Ποιοτική εκπαίδευση
- 11. Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες
- 17. Συνεργασία για τους στόχους

Σύντομη περιγραφή της Δράσης

Οι μαθητές θα διερευνήσουν **Τα Ενετικά μνημεία του Ηρακλείου**. Θα χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία, θα συνδέσουν την ιστορία με τη θρησκευτική παράδοση και τη γεωγραφία της περιοχής, και θα αναπτύξουν δεξιότητες ενεργού πολίτη μέσα από την έρευνα, τη συνεργασία, τις δράσεις και την παρουσίαση.

Μάθημα ή τομέας του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων που εντάσσεται:

- Εργαστήρια Δεξιοτήτων: Ενεργός Πολίτης (Θεματική Ενότητα: Τοπική Ιστορία)
- Ιστορία
- Θρησκευτικά
- Γεωγραφία
- Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Οι μαθητές να είναι ικανοί να:

- Αναγνωρίζουν τη σημασία της Ενετοκρατίας για την τοπική ιστορία και παράδοση.
- Εντοπίζουν και χρησιμοποιούν διάφορες πηγές πληροφοριών: ιστορικά κείμενα, εικόνες, Εικονική Περιήγηση στην παλιά πόλη Ηρακλείου με τρισδιάστατη αναπαράσταση ολόκληρης της πόλης της Ενετοκρατίας, της Κάντια, στα μέσα του 16^{ου} αιώνα και άλλες ψηφιακές πηγές για το θέμα τους.
- Κατονομάζουν τα σημαντικά αξιοθέατα Ενετικά Μνημεία του Ηρακλείου: Κρήνες: Κρήνη Bembo, Κρήνη Sagredo, Κρήνη Morozini (Λιοντάρια), Κρήνη Priuli, Λιμάνι, Κούλες, Μονή Αγίων Πέτρου και Παύλου, Λότζια, βασιλική του Αγίου Μάρκου, ενετικά τείχη, Νεώρια, πύλες: Ιησού, Αγίου Γεωργίου και να τα συνδέουν με ιστορικά γεγονότα και την εξέλιξη της περιοχής.
- Κατανοούν τη θρησκευτική σημασία ναών της Ενετοκρατίας.
- Εντοπίζουν τη γεωγραφική θέση των Ενετικών μνημείων και συσχετίζουν το φυσικό περιβάλλον με την ιστορία και την παράδοση.
- Χρησιμοποιούν εργαλεία ΤΠΕ για την αναζήτηση, οργάνωση και παρουσίαση πληροφοριών.
- Συνεργάζονται αποτελεσματικά και ομαδοσυνεργατικά για την εκπόνηση εργασιών.
- Παρουσιάζουν τα ευρήματά τους με δημιουργικό και πολυτροπικό τρόπο.
- Αναπτύσσουν κριτική σκέψη σχετικά με τις πληροφορίες που συλλέγουν.
- Ευαισθητοποιούνται ως προς την ανάγκη διατήρησης και ανάδειξης της τοπικής ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

Πεδίο Υλοποίησης

- Εντός της σχολικής τάξης.

- Εκτός της σχολικής τάξης (η αυλή ή άλλοι χώροι του σχολείου, επίσκεψη στο πεδίο, τα Ενετικά μνημεία της πόλης του Ηρακλείου, Δημαρχείο Ηρακλείου, Εφορεία Αρχαιοτήτων, Ξεναγοί)
- Χρήση εργαστηρίου πληροφορικής, tablet.

Φάσεις Υλοποίησης Δράσης

Διερεύνηση (2 διδακτικές ώρες)

- **Δραστηριότητα 1 :** Καταιγισμός ιδεών: Τι γνωρίζουμε για τα Ενετικά μνημεία του Ηρακλείου; Έχουμε επισκεφθεί κάποια από αυτά; Ποια είναι;
- **Δραστηριότητα 2 (Γεωγραφία):** Πού βρίσκονται; Εντοπισμός των Ενετικών μνημείων στο χάρτη της Ελλάδας, της Κρήτης και του Ηρακλείου. Συζήτηση μετά από την προβολή ολιγόλεπτου βίντεο με τρισδιάστατη απεικόνιση της Ενετικής πόλης του Ηρακλείου που βρίσκεται αναρτημένο στην επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Ηρακλείου.
- **Δραστηριότητα 3 (ΤΠΕ):** Ασφαλή αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο σε αξιόπιστες πηγές, με λέξεις-φράσεις κλειδιά, με καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.

Προετοιμασία/Σχεδιασμός (2 διδακτικές ώρες)

- **Δραστηριότητα 1 (Οργάνωση):** Δημιουργία ανομοιογενών ομάδων εργασίας (π.χ., ομάδα έρευνας των κρηνών της ενετικής περιόδου, ομάδα θρησκευτικών μνημείων Ενετικής περιόδου, ομάδα γεωγραφικού εντοπισμού των Ενετικών κτιρίων, ομάδα ψηφιακής παρουσίασης Ενετικών κτιρίων).
- **Δραστηριότητα 2 (Καθορισμός στόχων):** Κάθε ομάδα καθορίζει συγκεκριμένους στόχους έρευνας σχετικά με τα Ενετικά Μνημεία (π.χ., πότε χτίστηκαν, πώς αξιοποιήθηκαν, σώζονται; Πώς είναι σήμερα;).
- **Δραστηριότητα 3 (Καταμερισμός εργασιών):** Τα μέλη των ομάδων, αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους και εργασίες (π.χ., συλλογή πληροφοριών από βιβλία, αναζήτηση στο διαδίκτυο, συνέντευξη από κάποιον κάτοικο, σχεδιασμός παρουσίασης).

Υλοποίηση (3 διδακτικές ώρες)

- **Δραστηριότητα 1 (Έρευνα - Ιστορία/Θρησκευτικά/Γεωγραφία/ΤΠΕ):** Οι ομάδες συλλέγουν πληροφορίες από διάφορες πηγές (βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης, τοπικές ιστορικές πηγές, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηρακλείου, ασφαλείς ιστοσελίδες, εικονική περιήγηση, video). Καταγράφουν τις πληροφορίες και τις οργανώνουν.
- **Δραστηριότητα 2 (Επεξεργασία πληροφοριών - ΤΠΕ):** Οι μαθητές επεξεργάζονται τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν (π.χ., δημιουργούν την

ιστορική γραμμή, συνθέτουν κείμενα, κολάζ φωτογραφιών/εικόνων, φτιάχνουν baner).

- **Δραστηριότητα 3 (Δημιουργία ψηφιακού υλικού - ΤΠΕ):** Οι ομάδες δημιουργούν ψηφιακό υλικό για την παρουσίασή τους (π.χ., παρουσίαση PowerPoint ή Google Slides, ψηφιακό πόστερ, ιστορική γραμμή, βίντεο μικρής διάρκειας, διαδραστικό χάρτη, επαυξημένη πραγματικότητα).
- **Δραστηριότητα 4 (Προετοιμασία παρουσίασης):** Οι ομάδες οργανώνουν την παρουσίασή τους, αποφασίζουν ποιος θα εκπροσωπήσει την ομάδα τους και προετοιμάζονται για την παρουσίαση στην ολομέλεια.

Επικοινωνία-Διάχυση (2 διδακτικές ώρες)

Δραστηριότητα 1 (Παρουσιάσεις):

- Κάθε ομάδα παρουσιάζει την εργασία της στην τάξη. Ενθαρρύνεται η χρήση διαφόρων μέσων (προφορική παρουσίαση, ψηφιακό υλικό, ζωγραφιές, αφίσες, δημιουργία padlet, ιστοσελίδας ή σελίδας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για την προβολή των ενετικών μνημείων της πόλης του Ηρακλείου).

Δραστηριότητα 2 (Συζήτηση):

- Μετά από κάθε παρουσίαση, ακολουθεί συζήτηση και ερωτήσεις από την ομάδα της τάξης.

Δραστηριότητα 3 (Δημιουργία κοινού υλικού):

- Η τάξη μπορεί να συνεργαστεί για τη δημιουργία ενός κοινού ψηφιακού προϊόντος (π.χ., ψηφιακό λεύκωμα, διαδραστικός χάρτης) που θα περιλαμβάνει τις εργασίες όλων των ομάδων και θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου. Το τελικό προϊόν θα σταλεί στο Δήμο Ηρακλείου και θα παρουσιαστεί σε σχολική εκδήλωση εξωστρέφειας της σχολικής μονάδας στην τοπική κοινότητα. Συνεργασία με τοπικούς φορείς (δήμο, πολιτιστικούς συλλόγους, Εφορεία αρχαιοτήτων, ξεναγούς).

Αναστοχασμός (1 διδακτική ώρα)

- **Δραστηριότητα 1 (Ατομικός αναστοχασμός):** Οι μαθητές γράφουν σύντομα τις σκέψεις τους σχετικά με το τι έμαθαν, τι τους άρεσε περισσότερο, τι δυσκολίες αντιμετώπισαν και πώς τις ξεπέρασαν.
- **Δραστηριότητα 2 (Ομαδικός αναστοχασμός):** Αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση των ομάδων. Κάθε ομάδα συζητά πώς συνεργάστηκε, τι θα μπορούσε να κάνει διαφορετικά και τι αποκόμισε από την εμπειρία. Αξιολογεί το αποτέλεσμα των άλλων ομάδων.

- **Δραστηριότητα 3 (Συζήτηση στην ολομέλεια):** Συζήτηση στην τάξη για την εμπειρία από τη δράση, τη σημασία της τοπικής ιστορίας και τον ρόλο του ενεργού πολίτη στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ενδεικτικές Δραστηριότητες για Εμπλουτισμό:

- Επίσκεψη στα μνημεία, σε τοπικό μουσείο ή Βιβλιοθήκη, με ξενάγηση(με μεταφορικό μέσο ή με τα πόδια, ανάλογα με την τοποθεσία του Δημοτικού Σχολείου).
- Λήψη φωτογραφιών και δημιουργία ppt με φωτογραφίες και πληροφορίες για τα μνημεία.
- Δημιουργία ενός μικρού θεατρικού δρώμενου με παιχνίδι ρόλων ή ενός τραγουδιού σχετικά με Ενετικό μνημείο επιλογής.
- Δημιουργία ενός εικονικού περιπάτου (virtual tour) στα Ενετικά μνημεία.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία- Δικτυογραφία

Ανδριώτη., Ν.,- Παπαδάκη Ει. (επιμ), (Ηράκλειο, Μια Πόλη Πολλές Ιστορίες, Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη

Γιγουρτάκη., Ν., (επιμ), (2004) Το Ηράκλειο και η περιοχή του. Διαδρομή στο χρόνο. Ιστορία, αρχαιολογία, λογοτεχνία, κοινωνία, συλλογικός τόμος, Κέντρο Κρητικής Λογοτεχνίας.

Ξανθουδίδη Στ., (1927), Χάνδαξ – Ηράκλειον. Ιστορικά σημειώματα

Σπανάκη Στ., (1971), Το Ηράκλειον και ο νομός του, Συλλογικός τόμος, Νομαρχία Ηρακλείου

Σπανάκη Στ., (1990), Το Ηράκλειο στο πέρασμα των αιώνων. Δήμος Ηρακλείου

[Βασιλική Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο | Explore Crete](#)

[Ενετοκρατία στην Κρήτη - Βικιπαίδεια](#)

[Λότζια \(Ηράκλειο\) - Βικιπαίδεια](#)

[★ Ταξιδιωτικός Οδηγός Κρήτης 🏔️ ★ - Πύλη Ιησού](#)

[Κρήνη Μοροζίνι - Βικιπαίδεια](#)

[★ Ταξιδιωτικός Οδηγός Κρήτης 🏔️ ★ - Κρήνη Σαγκρέντο](#)

<https://diadrasis.gr/portfolio-item/%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%AE%CE%B3%CE%B7%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%B7-candia/>

<https://www.heraklion.gr/ourplace/venetian-fountains/venetian-fountains.html>